

LO MÈSTRE GAT O LO GAT BOTAT

Charles Perrault

Revirat peu Doctor Auguste Cator

Edicions Escòla Gaston Febus

Un molièr que deishèc pas ende tots bens, a tres mainatges que avèva, que son molin, son ase e son gat. Los partatges qu'estón lèu hèits; ni lo notari, ni lo cap-teng qu'í estón pas aperats. Qu'aurén avut lèu minjat tot lo praube patrimòni. L'ainat qu'avoc lo molin, lo segond qu'avoc l'ase, e lo mes joen qu'avoc pas que lo Gat.

Aqueste darrèr que se podèva pas consolar d'aver un tan praube lòt: Mons frairs, ça disèva, que se poiràn ganhar la vita onèstament en tot se botar ensemble; mès jo, quan auji minjat lo men gat, e que m'auji hèit un manchon de sa pèth, que calerà que morisqui de hame.

Lo Gat, que entenèva aqueth discors, mès que ne hescoc pas semblant, que lo digoc d'un aire pausat e seriós : « Vos afligètz pas, mon mèstre; qu'avètz pas qu'a me balhar un sac e me hèr hèr un parèlh de bòtas ende anar dens las brossalhas, e que veiratz qu'ètz pas tan mau partatjat coma cresètz. »

Ben que lo mèstre deu Gat hescosse pas gran hons aciu dessus, que l'avèva vist a hèr tantis torns de soplessa ende prènguer arrats e mirgas, coma quan se penjava peus pès o que se tenguèva estujat dens la haria ende hèr lo mòrt, que desesperèc pas de n'èster securit dens sa misèra.

Quan lo Gat avoc çò que avèva demandat, que se caucèc bravament, e, en se botar lo sac au còth, que se prengoc las ligas dambe sas duas patas de davant, e que se n'angoc dens ua garena on i avèva un gran nombre de lapins. Que boutèc bren e laitugons deguens son sac, e, en s'esténer coma se èra estat mòrt, qu'atendoc que quauque joen lapin, pas guaire estrusit enqüèra de las rusas d'aqueste monde, se vengosse forrar deguens lo son sac ende minjar çò qu'í avèva botat.

A pena estoc cochat, qu'avoc contentament: un joen eishabosit de lapin qu'entrèc dens son sac, e lo mèstre Gat, en tirar astanlèu las ligas, que'u gahèc e que'u tuèc sense misericòrdia.

Tot gloriós de sa presa, que se n'angoc entau rèi e que demandèc a lo parlar. Que'u hescon montar a l'apartament de Sa Majestat, on, en èster entrat, hescoc ua gran reveréncia au rèi, e lo digoc:

— Aciu, Sire, un lapin de garena que mossur lo marqués de Carabàs (qu'èra lo nom que prengoc en grat de dar a son mèstre) m'a encargat de vos presentar de sa part.

— Ditz a ton mèstre, ça responoc lo rèi, que l'arremèrcii e que me hè plaser. »

Un aute còp, que s'angoc estujar dens un blat, en ténguer totjorn son sac draubit, e, quan duas perdics i estón entradas, que tirèc las ligas e que las prengoc a totas duas. Que las angoc a-sièc presentar au rèi, coma avèva hèit deu lapin de garena. Lo rèi que receboc enqüèra dambe plaser las duas perdics, e que lo hescoc dar ende béver.

Lo Gat que contunhèc atau pendent dus ou tres meses, a portar de temps en temps au rèi gibier de la caça de son mèstre. Un jorn que saboc que lo rèi devèva anar en promenade, suu bòrd de l'arribèra, dambe sa hilha, la mes bèra princessa deu monde, que digoc a son mèstre : Se volètz sièguer mon conselh, vòsta fortuna qu'es hèita : avètz pas qu'a vos banhar deguens l'arribèra a l'endret que vos mostrarèi, e après me deishar hèr.

Lo marquis de Carabàs que hescoc çò que son Gat lo conselhava, sense saber a qué aquò seré bon. Dens lo temps que se banhava, lo rèi vengoc a passar, e lo Gat se botèc a cridar de tota sa fòrça: Ajuda! ajuda! aciú mossur lo marqués de Carabàs que se nèga!

An aqueth crit, lo rèi boutèc lo cap au portilhon, e en arreconéguer lo Gat que l'avèva portat tantes còps gibierà, qu'ordonèc a sons guardas qu'angossen viste au secors de mossur lo marqués de Carabàs.

Pendent qu'arretiravan lo praube marqués de l'arribèra, lo Gat que s'aprechèc de la carròça e que digoc au rèi que, dens lo temps que son mèstre se banhava, èran venguts volurs que avèvan emportat sas hardas, ben que avosse cridat « au volur! » de tota sa fòrça: lo gusèu qu'us avèva estujats devath ua gròssa pèira.

Lo rèi qu'ordonèc astalèu aus auficièrs de son guarda-rauba d'anar quèrrer un deus sons mes polits abits ende mossur lo marqués de Carabàs. Lo rèi que lo hescoc mila careças, e, coma los polits abits que venguèvan de lo dar relevavan sa bona mina (car èra polit e bien hèit de sa persona), la hilha deu rèi que'ú trobèc redde a son grat, e lo marqués de Carabàs l'avoc pas getat dus o tres regards redde respetós e un pauc amistós que ne devengoc amorosa a la holia.

Lo rèi que voloc que montèsse dens sa carròça e qu'estosse de la promenade. Lo Gat, arrabit de véser que son dessenh començava a reüssir, que prengoc lo davant, e en aver rencontrat paisans que dalhavan un prat, que los digoc : Bravas gents que dalhatz, se disètz pas au rèi que lo prat que dalhatz aparténg a mossur lo marqués de Carabàs, que seratz hachats menut coma carn a pastís.

Lo rèi que manquèc pas de demandar aus dalhaires de qui èra aqueth prat que dalhavan : « Qu'es a mossur lo marqués de Carabàs », ça digon tots ensemble; car la miaça deu gat que los avèva hèit paur.

— Qu'avètz aqui un bèth eiretatge, ça digoc lo rèi au marqués de Carabas.

— Vesètz, sire, ça responoc lo marqués; qu'es un prat que manca pas de raportar abundantament totas las annadas.

Lo mèstre Gat, que anava tostemp davant, que rencontrèc segaires e que los digoc : Bravas gents que segatz, se disètz pas que tots aqueths blats apartenguen a mossur lo marqués de Carabàs, que seratz tots hachats menut coma carn a pastís.

Lo rèi que passèc un moment après, voloc saber a qui apartenguèvan tots los blats que vesèva. Qu'es a mossur lo marqués de Carabàs, ça responón los segaires; e lo rèi que se n'arregausiscoc enquèra damb'ú marqués. Lo Gat, que anava davant la carròça, que disèva totjorn la mèma causa a tots los que rencontrava, e lo rèi èra estonat deus grans bens de mossur lo marqués de Carabàs.

Lo mèstre Gat qu'arribèc enfin dens un bèth castèth, dont lo mèstre èra un ògre, lo mes riche que aujan jamès vist; car totas las tèrras per on lo rèi avèva passat qu'èran de la dependéncia d'aqueth castèth. Lo Gat, que avoc suenh de s'informar qui èra aqueth ògre e çò que sabèva hèr, que demandèc a lo parlar, en díser qu'avèva pas volut passar tan pròche de son castèth sense aver l'aunor de lo hèr la reveréncia.

L'ògre que'ú receboc astant cortesament qu'ac pòt hèr un ògre e que'ú hescoc repausar.

— Que m'an assegurát, ça digoc lo Gat, qu'avèvatz lo don de vos cambiar en totas sòrtas d'animaus; que vos podèvatz, per exemple, transformar en leon, en elefant.

— Aquò es vertat, ça responoc l'ògre brusquement, e, ende vos ac mustrar, que'm vatz véser a devénguer leon.

Lo Gat qu'estoc tan espaurit de véser un leon davant eth, que ganhèc astanlèu los tets, pas sense pena e sense perilh, pr'amor de sas bòtas, que valèvan pas arren ende marchar sus teulas.

Quauque temps après, lo Gat, en aver vist que l'ògre avèva quitat sa prumèra fòrma, que devarèc e qu'avoèc qu'avèva avut redde paur.

— Que m'an assegurats enqüèra, ça digoc lo Gat, mès qu'ac saberí pas créser, qu'avèvatz tanben lo poder de prénguer la fòrma deus mes petits animaús, per exemple de vos cambiar en un arrat, en ua mirga: que vos avoï que tengui aquò tot-a-fèt impossible.

— Impossible! ça repreneoc l'ògre; vatz véser »; e en mèma temps que se cambièc en ua mirga, que se botèc a córrer suu planchèr.

Lo Gat l'avoc pas meslèu apercebuda, que se getèc dessus e la mingèc.

Entretant lo rèi, que viscoc en passar lo bèth castèth de l'ògre, que voloc entrar deguens. Lo Gat que entenoc lo brut de la carròça, que passava suu pont levadís, que corroc a l'endavant e que digoc au rèi:

— Que Vòsta Majestat sia la benvenguda dens aqueste castèth de mossur lo marqués de Carabàs!

— Coment, mossur lo marqués, ça cridèc lo rèi, aqueste castèth es enqüèra lo vòste! que se pòt pas arren de mes bèth que aquesta cort e que totas aqueras bastissas que l'enviroan; vejам los deguens, se vos platz.»

Lo marqués que dèc la man a la joena princessa, e en sièguer lo rèi, que montava lo prumèr, qu'entrèn dens ua grana sala, on trobèn un magnific vrespalh que l'ògre avèva hèit preparar end'us sons amics, que lo devèvan vénguer véser aqueth mèma jorn, mès que avèvan pas gausat entrar, en saber que lo rèi i èra.

Lo rèi, charmat de las bonas qualitats de mossur lo marqués de Carabas, de mèma que sa hilha, que n'èra hòla, e en véser

los grans bens que possedava, que lo digoc, après aver bevut cinc ou siés còps: Que tenguerà pas qu'a vos, mossur lo marqués, que siatz lo men gendre.

Lo marqués, en hèr de granas reveréncias, qu'acceptèc l'aunor que lo hasèva lo rèi, e dès lo mèma jorn qu'esposèc la princessa. Lo Gat que devengoc gran senhor, e que corroc pas mes a l'adarrèr de las mirgas qu'ende se divertir.